

Vivat Estonia orkester ja Vello Pähn!

Charles Gounod' ooperi „Romeo ja Julia” kontsertettekande 28. XI Estonia kontserdisaalis: külalissolistid Oriana Kurteši (Albaania), Adam Diegel (USA), Patrick Bolleire (Belgia) ja Stella Grigoriani (Gruusia) ning RO Estonia solistid, koor ja sümfoniaorkester Vello Pähna juhatusel.

TIHU LEVALD

Kummalisel kombel on Charles Gounod' ooper „Romeo ja Julia” Estonia lavalt kõlanud vaid hooaegadel 1927/28 ja 1937/38. Esimesel korral Hanno Kompuse lavastuses ja Raimund Kulliga dirigendipuldil, peaosades Olga Mikk-Krull ja Aarne Viisimaa, teisel oli dirigent sama, aga lavastajaks Eino Uuli, nimisolisteks Marta Runge või Ida Aav-Loo ning A. Viisimaa või Martin Taras. Ometi on see ooper maailmalavadel olnud väga menukas: esimesel hooajal 1867/68 mängiti seda Pariisi Théâtre-Lyrique'is sajal ja Opéra de Paris's aastate jooksul 600 öhtul!

Kuna libreto aluseks võeti Shakespeare'i vahest kõige liigutavam ja kurvem lugu, oli edu juba valikusse kodeeritud. Iseküsimus, kui võrd õnnestus libretistidel Michel Carrél ja Jules Barbier'l saavutada libreto dramaturgiline tiheus ja loogika. Nagu ajaloost võib lugeda, tekkisid Gounod'l probleemid seoses primadonna raskustega esitada lõputseeni (ilmselt madala registri küsimus koloratuursopranile) ning seetõttu sündisid ülimalt populaarseks saanud „Julia valss” esimeses vaatuses ja viimase vaatuse Stephano (Romeo paaž) kelmikas laul Julia rõdu all, mida metsosopranid esitavad meeeldi kontserdilavadel tänaseni. Võib oletada, et autor oli muusikat kirjutades silmas pidanud tolle aja haruldast lauljannat Pauline Viardot'd, kes oli mõjutanud Gounod'd ooperižanri poole pöörduma ja kellele 1851. aastal oli loodud ooper „Sapho”.

Nüüd Estonia kontserdisaalis kõlanud ettekandest. Üle kõige jäi meeltesse Estonia orkester Vello Pähna juhatusel. Juba avamängu peategelaste saatust ennustavad kirklikud akordid sundisid kuulajat oma mugavustsoonist välja tulema. Järgnes fuuga elementidega arendus, kus iga pillirühma aktiivsus ja kõlakultuur andsid kõrvadele ja emotsioonidele palsamina mõjuvat toitu. Taas leidis kinnitust, et meil on ka rahvusopera orkestri näol kõrgkultuur – olgu vaid kuulajatel kõrvu!

Ei ole lihtne saavutada kõlalist tasakaalu kontsertettekande situatsioonis, kus orkester ja lauljad asetsevad samal tasapinnal. Pähna taotlused nii dünaamika diferentseerimisel kui ka fraaside sisepingete loomisel olid äärmiselt reljeefsed ja kulminatsioonidesse viimine kaasakiskuv.

Kui võrrelda eelreклаami ja tegelikku solistide koosseisus, saab aimu, kui võrd keerulisse olukorda oli kollektiiv sattunud: neljast külalislauljast vahetus kaks. Selliste ooperiliteratuuri tippu kuuluvate duettide puhul, nagu neid on ka „Romeos ja Julias”, peab partnerluses valitsema samas kvaliteedis häälemaht ja fraseerimise põhimõte.

Oriana Kurteši elas laval Julia rolli sisse veenvalt, tema südamliku ja paindliku fraseerimise ning kaunite kõrghelidega lüürilis-koloratuurne sopran kujundas oma kujutlusi. Kuid tema tagasihoidliku mahu ja alumises registris hapra kandvusega hääle jäi kahjuks sobimatuks partneriks Adam Diegeli Romeole, kellel on ülisärav, kandva kantileeniga ja saali täitev tenorihääle. Seejuures oli ilmselge, et sopranil on täita korduvalt mitmetel lavadel lauldud roll ja tenorile seevastu oli partii uus – siit ka äärmiselt napp tundeskaala värvides ja partneriga suhtlemisel – ning selle rolli muusikaline ja sisuline sügavkünd

seisab tal alles ees. Loota võib, et teda ootab ka selle rolliga edu: on ta ju laulnud 2010. aastal Metis Robert Lepage'i ja James Levini välja toodud Wagneri „Reini kullas” Froh' rolli ning järgmisel hooajal ootavad teda Metis Pinkertoni (Puccini „Madama Butterfly”), Philadelphia Ooperis Ismaele (Verdi „Nabucco”) ja Vancouveri Ooperis Cavaradossi roll (Puccini „Tosca”). Kuuldavasti laulis ta paar päeva hiljem (30. XI) Estonia laval Rodolfot Puccini „Boheemis”, kuhu teda on oodata ka 14. detsembril. Midagi pole parata: kui mehiselt suurekasvulise Romeo teele satub põial-liisilik Julia, on üliiraske hoida hääle kooskõla näiteks duetis, kus armastajad õnnistavad oma pulmaööd ja kus Julia anub avara kantileense teemaga „Non, ce n'est pas le jour!” – sealne fluidum jääb kuulajal lihtsalt saamata! Ja taas pean toonitama, et „päästjaks” osutus orkester.

Patrick Bolleire oli Paater Lorenzo rollis äärmiselt muljetavaldav, seda nii oma mahuka ja soojakõlalise bassiga kui ka tundliku ja maitseka fraseerimisega. Taas üks pianistiharidusega muusik, kes alles 27aastaselt siirdunud laulja teele ning on Euroopa lavadel äärmiselt nõutud. Stella Grigoriani esitatud Paaži laul kõlas efektselt – suur kogemus Viini Riigiooperis (1998–2006) oli muidugi selle tagatis.

Estonia solistid andsid kõrvalosades oma parima, hoolimata sellest, et lavaruumi nappis ja orkestri keskelt liitumine polnud just kerge ülesanne. Koor kõlas kompaktselt ja sopranite professionaalne helimassiiv oli hea „tugipunkt”, mille ümber võisid teised häälerühmad end ilmselt turvaliselt tunda.

Jääb vaid loota, et see imeline romantismiajastu tippu ulatuv ooper jõuaks lähematel aegadel lavale ka Estonias, kus potentsiaalsed Juliad ja Lorenzod on juba arenemas. Vaja vaid tenor koju käima meelitada ...

Kuna libreto aluseks võeti Shake-
peare'i vahest kõige liigitavam ja kur-
em lugu, oli edu juba valikusse kodee-
titud. Iseküsimus, kuivõrd õnnestus lib-
retistidel Michel Carré ja Jules Barbier'l
aavutada libreto dramaturgiline tihe-
sus ja loogika. Nagu ajaloost võib lugeda,
lekkisid Gounod'l probleemid seoses
primadonna raskustega esitada lõpu-
tseeni (ilmselt madala registri küsimus
koloratuursopranile) ning seetõttu sü-
nthesisid ülimalt populaarseks saanud „Julia
valss” esimeses vaatuses ja viimase vaa-
tuse Stephano (Romeo paaž) kelmikas
aul Julia rõdu all, mida metsosopranid
esitavad meeleldi kontserdilavadel täna-
eni. Võib oletada, et autor oli muusi-
kat kirjutades silmas pidanud tolle aja
aaruldast lauljannat Pauline Viardot'd,
kes oli mõjutanud Gounod'd ooperižanri
poole pöörduma ja kellele 1851. aastal oli
loodud ooper „Sapho”.

tunud: neljast külalislauljast vahetus
kaks. Selliste ooperiliteratuuri tippu
kuuluvate duettide puhul, nagu neid on
ka „Romeos ja Julias”, peab partnerluses
valitsema samas kvaliteedis häälemaht
ja fraseerimise põhimõte.

Oriana Kurteši elas laval Julia rolli
sisse veenvalt, tema südamliku ja paind-
liku fraseerimise ning kaunitse kõrg-
helidega lüürilis-koloratuurne sopran
kujundas oma kujutlusi. Kuid tema
tagasihoidliku mahu ja alumises regist-
ris hapra kandvusega hääle jäi kahjuks
sobimatuks partneriks Adam Diegeli
Romeole, kellel on ülisärav, kandva kan-
tileeniga ja saali täitev tenorihääle. See-
juures oli ilmselge, et sopranil on täita
korduvalt mitmetel lavadel lauldud roll
ja tenorile seevastu oli partii uus – siit
ka äärmiselt napp tundeskaala värvides
ja partneriga suhtlemisel – ning selle
rolli muusikaline ja sisuline sügavkünd

mahuka ja soojakõlalise bassiga kui ka
tundliku ja sootseka fraseerimisega. Taas
üks pianistiharidusega muusik, kes alles
27aastaselt siirdunud laulja teele ning on
Euroopa lavadel äärmiselt nõutud. Stella
Grigoriani esitatud Paaži laul kõlas efekt-
selt – suur kogemus Viini Riigiooperis
(1998–2006) oli muidugi selle tagatis.

Estonia solistid andsid kõrvalosa-
des oma parima, hoolimata sellest, et
lavaruumi nappis ja orkestri keskelt
liitumine polnud just kerge ülesanne.
Koor kõlas kompaktselt ja sopranite pro-
fessionaalne helimassiiv oli hea „tugi-
punkt”, mille ümber võisid teised hää-
lerühmad end ilmselt turvaliselt tunda.

Jääb vaid loota, et see imeline roman-
tismiajastu tippu ulatuv ooper jõuaks
lähematel aegadel lavale ka Estonias,
kus potentsiaalsed Juliad ja Lorenzod
on juba arenemas. Vaja vaid tenor koju
käima meelitada ...

Pärast menüket kontserti: orkestri ees Adam Diegel, Oriana Kurteši, Aare Saal, Vello Pähn ja Rauno Elp.